

ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

вул. Арсенальна, 9/11 м. Київ 01011, тел. (044) 254-56-73, факс (044) 254-43-93
E-mail: inform@dkrp.gov.ua, Web: <http://www.drs.gov.ua>, код ЄДРПОУ 39582357

від _____ № _____

на № _____ від _____

**Національна комісія, що здійснює
державне регулювання у сфері
ринків фінансових послуг**

*Про розгляд
проекту акта*

Державна регуляторна служба України розглянула проект Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (далі – проект Закону), а також документи, що додаються до проекту Закону, надіслані Нацкомфінпослуг листом від 05.08.2019 № 6110/12-5.

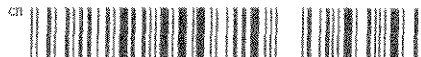
Однак, представлений проект регуляторного акта не може бути погоджений з огляду на наявність таких зауважень.

I. Щодо ліцензування та дозвільної системи.

1. Пунктом 3 частини першої статті 2 проекту Закону передбачається, що відкриті торги – це спосіб продажу майна (активів), за якого переможцем (покупцем) стає учасник, що відповідає конкурсним умовам, запропонував за майно (активи) найвищу ціну та взяв на себе виконання конкурсних зобов'язань, а для об'єктів цивільних прав, обмежених в обороті, - також може мати зазначене майно у власності чи на підставі іншого речового права та має відповідні ліцензії і дозволи.

Частиною дев'ятою статті 84 проекту Закону передбачається, що майно банку (кредитної спілки, страховика), що ліквідується, щодо обороту якого встановлено обмеження, продається на відкритих торгах. У таких торгах беруть участь *особи*, які відповідно до законодавства можуть мати зазначене майно у власності чи на підставі іншого речового права та мають відповідні ліцензії і дозволи.

Наразі, перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, визначено у частині першій статті 7 Закону України від 02.03.2015 № 222-VIII «Про ліцензування видів господарської діяльності» (далі – Закон № 222).

Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності (далі – Перелік), затверджено Законом України від 19.05.2011 № 3392-VI «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності».

З огляду на зазначене, у пункті 3 частини першої статті 2 та частині дев'ятій статті 84 проекту Закону розробнику необхідно конкретизувати назви ліцензій та дозволів.

2. Пунктом 38 частини першої статті 2 проекту Закону передбачається, що страховик, якому анульовано ліцензію – страховик, щодо якого набрало чинності рішення національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, про анулювання йому *ліцензії на провадження господарської діяльності зі страхування життя*.

Водночас відповідно до пункту 2 частини першої статті 7 Закону № 222 ліцензуванню підлягає *такий вид господарської діяльності, як надання фінансових послуг* (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів).

Крім цього, перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, визначений у частині першій статті 7 Закону № 222 не містить такого виду господарської діяльності, як страхування життя.

Натомість, відповідно до пункту 4 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів) (далі – Ліцензійні умови), затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 913, орган ліцензування видає *ліцензії на провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг* (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів), а саме на:

залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення;

надання послуг з фінансового лізингу;

надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту;

надання гарантій та поручительств;

послуги у сфері страхування в частині проведення конкретних видів страхування, визначених законодавством;

послуги в системі накопичувального пенсійного забезпечення;

надання послуг з факторингу;

адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах;

управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю відповідно до Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю»;

довірче управління фінансовими активами.

Таким чином, у пункті 38 частини першої статті 2 проекту Закону слова «*зі страхування життя*» необхідно замінити на «*на провадження*

господарської діяльності з надання фінансових послуг щодо послуг у сфері страхування в частині проведення страхування життя».

Крім цього, зауваження щодо пункту 38 частини першої статті 2 проекту Закону слід застосувати і до інших статей проекту Закону, де зазначається така ліцензія.

3. Відповідно до пункту 47 частини першої статті 2 проекту Закону приймаюча кредитна спілка - кредитна спілка, яка має ліцензії на провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг *в частині надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту та залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення*, не належить до категорії проблемних та яка у процесі виведення з ринку кредитної спілки, якій анульовано ліцензію, приймає від такої кредитної спілки частину або всі активи та зобов'язання, або всі зобов'язання, що гарантуються Фондом, з виплатою премії Фонду. Члени кредитної спілки, яка виводиться з ринку, після прийняття приймаючою кредитною спілкою частини або всіх її активів та зобов'язань стають членами приймаючої кредитної спілки відповідно до закону.

Проте, відповідно до вимог Закону № 222 ліцензія видається, як в повному обсязі, так, і частково.

Отже, беручи до уваги вищенаведені норми пункту 4 Ліцензійних умов ліцензія на провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг може бути видана, зокрема:

в частині надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту та залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення;

в частині надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту;

в частині залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення.

З огляду на зазначене, у пункті 47 частини першої статті 2 проекту Закону слово «ліцензії» необхідно замінити словом «ліцензія».

4. Пунктом 13 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону передбачається, що *ліцензії, які були призупинені відповідно до рішення національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, вважаються анульованими з дати набрання чинності цим Законом.*

Як зазначалось вище, *такий вид господарської діяльності, як надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів), підлягає ліцензуванню відповідно до вимог Закону № 222 (пункт 2 частини першої статті 7 Закону № 222).*

Наразі, Закон № 222 не містить порядку призупинення ліцензії.

Крім цього, до переліку підстав для прийняття рішення про анулювання ліцензії (частина друга статті 16 Закону № 222) не включено такої підстави, як призупинення ліцензії.

Таким чином, пункт 13 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону потребує виключення.

5. Абзацом п'ятим підпункту 8 пункту 15 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону передбачається статтю 29 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» доповнити частиною п'ятою такого змісту: «У разі встановлення порушень за результатами здійснення пруденційного нагляду національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, *приймає рішення про усунення порушень ліцензійних умов*».

Проте, як вже повідомлялось *такий вид господарської діяльності, як надання фінансових послуг* (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів), підлягає ліцензуванню відповідно до вимог Закону № 222 (пункт 2 частини першої статті 7 Закону № 222).

Наразі, Законом № 222 передбачено, що орган ліцензування за результатами проведення планових заходів (перевірки щодо додержання ліцензійних умов) видає розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов.

Таким чином, абзац п'ятий підпункту 8 пункту 15 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону потребує виключення.

6. Абзацом другим підпункту 13 пункту 15 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону передбачається частину сьому статті 19 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» викласти в такій редакції «контроль за додержанням ліцензіатами вимог ліцензійних умов здійснюють у межах своїх повноважень органи ліцензування шляхом проведення планових і позапланових перевірок відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та *шляхом здійснення пруденційного нагляду*».

Слід зазначити, що норми статті 19 Закону № 222 розповсюджуються на всі види господарської діяльності, визначені у частині першій статті 7 Закону № 222.

Отже, запропоновану розробником норму щодо здійснення пруденційного нагляду (у разі прийняття запропонованих змін) зобов'язані будуть застосовувати й інші органи ліцензування, не тільки Нацкомфінпослуг.

Проте, відповідно до частини першої статті 29 Закону України від 12.07.2001 № 2664-III «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» *пруденційний нагляд є складовою частиною загальної системи нагляду, що проводиться органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, і базується на регулярному проведенні оцінки загального фінансового стану фінансової установи,*

результатів діяльності системи та якості управління нею, дотриманні обов'язкових нормативів та інших показників і вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами.

Таким чином, абзац другий підпункту 13 пункту 15 розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону потребує виключення.

II. Щодо здійснення перевірок.

7. Пунктом 7 частини другої статті 4 проекту Закону пропонується встановити, що Фонд бере участь в інспекційних перевірках проблемних банків за пропозицією Національного банку України та у заходах державного нагляду (контролю) кредитних спілок та страховиків за пропозицією національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Частиною четвертою статті 12 проекту Закону пропонується встановити, що виконавча дирекція Фонду має такі повноваження у сфері регуляторної діяльності, а саме:

затверджує *порядок проведення перевірок банків, кредитних спілок та страховиків Фондом та участі працівників Фонду в інспекційних перевірках, що здійснюються Національним банком України у проблемних банках, та у заходах державного нагляду (контролю), що здійснюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг у кредитних спілках та страховиків;*

приймає рішення про здійснення планових або позапланових перевірок банків, кредитних спілок та страховиків Фондом чи про участь працівників Фонду в інспекційних перевірках, що здійснюються Національним банком України у проблемних банках, та у заходах державного нагляду (контролю), що здійснюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг у кредитних спілках та страховиків.

Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю) (далі – Закон про нагляд (контроль)).

Стаття 1 Закону про нагляд (контроль) визначає *поняття третіх осіб, це юридичні та фізичні особи (адвокати, аудиторів, члени громадських організацій, уповноважені представники організації роботодавців, їх об'єднань та інші), які залучаються суб'єктами господарювання або органами державного нагляду (контролю) в ході здійснення заходів державного нагляду (контролю).*

Зауважуємо, що Фонд гарантування вкладів фізичних осіб може бути залучений як *третья особа в ході здійснення заходів державного нагляду (контролю).*

З урахуванням вищезазначеного, необхідно норми проекту Закону узгодити з нормами Закону про нагляд (контроль).

8. Абзацом п'ятим підпункту 8 пункту 15 розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону передбачається статтю 29 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» доповнити частиною п'ятою такого змісту: «У разі встановлення порушень за результатами здійснення пруденційного нагляду національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, *приймає рішення про усунення порушень ліцензійних умов*».

Частиною третьою статті 2 Закону про нагляд (контроль) встановлено, що контроль за додержанням ліцензіатами вимог ліцензійних умов здійснюється органами ліцензування у встановленому цим Законом порядку з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

Пунктом 1 частини першої статті 1 Закону № 222 визначено, що *ліцензійні умови* – нормативно-правовий акт Кабінету Міністрів України, іншого уповноваженого законом органу державної влади, *положення якого встановлюють вичерпний перелік вимог, обов'язкових для виконання ліцензіатом*, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії.

Згідно з приписами частини першої статті 9 Закону № 222 *ліцензіат зобов'язаний виконувати вимоги ліцензійних умов відповідного виду господарської діяльності*.

Частиною шостою статті 7 Закону про нагляд (контроль) встановлено, що за результатами здійснення планового або позапланового заходу посадова особа органу державного нагляду (контролю) складає акт.

У разі якщо за результатами заходу державного нагляду (контролю) встановлено *порушення ліцензіатом вимог ліцензійних умов*, органом ліцензування з урахуванням абзацу першого частини п'ятнадцятої статті 19 Закону № 222 *видається розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов*.

Отже, як вже зазначалось вище, абзац п'ятий підпункту 8 пункту 15 проекту Закону потребує виключення.

З огляду на вказане, проект Закону потребує доопрацювання з урахуванням зазначених зауважень та пропозицій.

III. Щодо підготовки АРВ до проекту Закону.

Наданий розробником АРВ до проекту Закону не у повній мірі відповідає вимогам Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308 (далі – Методика).

Так, у розділі III «Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей» АРВ розробник повинен визначити всі можливі альтернативні способи вирішення існуючої проблеми, з яких обрати не менше

двох альтернатив, стисло описати їх та оцінити вигоди і витрати держави, населення та суб'єктів господарювання від застосування кожної з них.

Однак, оцінюючи вплив на сферу інтересів суб'єктів господарювання розробником не визначено їх вигоди та витрати за альтернативами.

У розділі V АРВ «Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми» розробником не описано механізму дії запропонованого регулювання з урахуванням основних бізнес-процесів, які потрібно буде *забезпечити суб'єктам господарювання* для реалізації його вимог. При цьому, розробником не враховано, що механізм реалізації регуляторного акта має бути безпосередньо пов'язаний із цілями та очікуваними результатами регуляторного акта, тобто, необхідно встановити, яким чином будуть діяти норми проекту Закону, та якою прогнозується ситуація після набрання регуляторним актом чинності.

Розділ VIII АРВ «Визначення показників результативності дії регуляторного акта» заповнено з порушенням вимог пункту 10 Методики.

Так, розробником наведено недостатню кількість додаткових показників, які безпосередньо характеризують результативність проекту Закону.

Відповідно до вимог Методики, необхідно навести не менше ніж три кількісних показники, які безпосередньо характеризують результативність дії регуляторного акта, та які підлягають контролю (відстеження результативності).

Недотримання розробником вимог Закону та Методики в частині визначення показників результативності не дозволить в подальшому належним чином провести відстеження результативності регуляторного акта, як це передбачено статтею 10 Закону.

Виходячи з наведеного, за результатами розгляду положень проекту Закону встановлено, що проект розроблено з порушенням основних принципів державної регуляторної політики, а саме: доцільності, збалансованості та ефективності, визначених статтею 4 Закону.

Крім цього, проект Закону не відповідає вимогам статті 5 Закону в частині недопущення прийняття регуляторних актів, які не узгоджуються з діючими регуляторними актами.

Ураховуючи викладене, за результатами проведеної експертизи відповідно до статті 30 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» Державна регуляторна служба України повідомляє про невідповідність проекту Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» принципам державної регуляторної політики.

**Голова Державної регуляторної
служби України**

К. ЛЯПІНА